

Юридична Сотня готує аналіз законопроектів, які будуть розглядатися депутатами протягом сесійного тижня у Верховній Раді та моніторить діяльність комітетів.

Прочитати попередні випуски Вісника [можна тут](#).

На пленарних засіданнях ВРУ у період з 17 по 20 листопада планується розгляд таких законопроектів.

Забезпечення рівних можливостей матері та батька на догляд за дитиною (№ 3695 від 19.06.2020)

Законопроект № 3695 пропонує внести зміни до Кодексу законів про працю України (КЗпП України) та Закону України "Про відпустки" з метою забезпечити як для жінок, так і для чоловіків однакові умови використання соціальних відпусток, пов'язаних із народженням дитини та доглядом за нею (зокрема відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку тощо).

Запропоновано встановити новий вид відпустки, а саме оплачуваної відпустки в разі народження дитини тривалістю до 14 календарних днів, яка надається не пізніше ніж за два тижні з дня народження дитини. Ця відпустка може надаватись одній із таких осіб: чоловіку, дружина якого народила дитину; батьку дитини в разі, якщо він не перебуває в зареєстрованому шлюбі з матір'ю дитини, але які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки; бабусі або дідуся чи іншому повнолітньому родичеві дитини, який фактично доглядає за дитиною, якщо мати (батько) дитини є одинокою матір'ю (батьком).

Альтернативний законопроект № 3695-1 пропонує встановити рівні можливості для жінок та чоловіків, які виховують дітей без матері (батька), також щодо неповного робочого часу; заборони залучення до надурочних робіт, робіт у вихідні дні та направлення у відрядження; заборони відмовляти в прийнятті на роботу й знижувати заробітну плату з мотивів, пов'язаних з наявністю дитини віком до чотирнадцяти років або дитини з інвалідністю; надання путівок до санаторіїв та будинків відпочинку й матеріальної допомоги.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати.

Соціальна допомога постраждалим від вибухонебезпечних предметів (проекти № 3573 та 3573-1 від 02.06.2020 та 17.06.2020 відповідно)

Законопроект №3573 пропонує підвищити розмір державної соціальної допомоги дітям з інвалідністю віком до 18 років, якщо вони постраждали внаслідок дії вибухонебезпечних предметів. Наразі розмір такої допомоги передбачений на рівні 70% прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність (станом на 1 січня 2020 року становить 1146,6 грн). Законопроект пропонує підвищити вказаний розмір на 50%. Законопроект не вирішує питання підвищення допомоги дітям з інвалідністю підгрупи "А", а також не враховує положення спеціального нормативного регулювання, зокрема, Закон України від 6 грудня 2018 року № 2642-VIII "Про протимінну діяльність" вже покладає на Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства виплати постраждалій дитині державної соціальної допомоги, призначеної дітям з інвалідністю віком до 18 років відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю», у підвищеному розмірі. Законопроект №3573 не містить фінансово-економічного обґрунтування, хоча має вплив на показники бюджету.

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект.

Альтернативний законопроект 3573-1 пропонує підвищити розмір державної соціальної допомоги не лише дітям з інвалідністю віком до 18 років, але також особам з інвалідністю з дитинства (незалежно від групи) на 50%. Законопроект також закріплює визначений розмір підвищення державної соціальної допомоги (50%) у ЗУ "Про протимінну діяльність". Проте законопроект не вирішує проблем основного проекту №3573 щодо неврахування інтересів дітей, які мають окремий статус дітей з інвалідністю підгрупи "А", та не містить фінансово-економічного обґрунтування, хоча має більший вплив на показники бюджету завдяки розширенню кола осіб, які матимуть право на підвищений розмір державної допомоги.

Рекомендація Юридичної сотні: доопрацювати законопроект.

Захист прав дітей (законопроект №3594 від 04.06.2020)

Проект передбачає, що особи з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, які мають інвалідність, можуть проживати та виховуватися в прийомній сім'ї, дитячому будинку сімейного типу з батьками-вихователями до досягнення ними 23-річного віку незалежно від того, чи навчаються вони в закладі загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти.

Законопроект готується до другого читання.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати законопроект.

Визначення підсудності (№0941 від 29.08.2019).

Пропонується внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» щодо визначення територіальної підсудності цивільних, адміністративних, господарських та кримінальних (в апеляційній інстанції) судових справ, підсудних місцевим загальним судам, розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя відповідним судам м. Києва та Київської області, а справи про адміністративні правопорушення розглядати місцевими загальними судами за місцем виявлення адміністративного правопорушення. Визначення підсудності кримінальних правопорушень, учинених на тимчасово окупованій території, здійснюється в загальному порядку, установленому Кримінальним процесуальним кодексом України.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати проект у частині, що не стосується підсудності цивільно-правових спорів, оскільки більш зручний порядок їхнього розгляду пропонується проектом №3048 від 10.02.2020.

Соціальний захист у період карантину (законопроект №3486 від 15.05.2020)

Законопроект пропонує розширити можливості використання сум адміністративно-господарських санкцій і пені, що надійшли до державного бюджету, через Фонд соціального захисту інвалідів, серед іншого, для:

- 1) надання підприємствам, установам, організаціям, фізичним особам, які використовують найману працю та забезпечують працевлаштування осіб з інвалідністю із числа зареєстрованих безробітних за направленням центрів зайнятості, компенсацій, визначених у Законі України "Про зайнятість населення";
- 2) надання особам з інвалідністю, із числа зареєстрованих безробітних, компенсацій, визначених Законом України „Про зайнятість населення”;

Крім того, проект унеможливує припинення допомоги по безробіттю через невідвідування центру зайнятості особою в період карантину.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати законопроект.

Звільнення від сплати судового збору за оскарження постанов у справах про адміністративні правопорушення (проект №3424 від 04.05.2020)

Законопроект пропонує звільнити осіб від сплати судового збору у випадку оскарження постанов у справах про адміністративні правопорушення (іноді сума такого збору перевищує розмір накладеного стягнення).

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати законопроект.

Відкритість інформації про оплату праці в державних компаніях (проект № 3952 від 03.08.2020)

Законопроект розширює перелік видів інформації, яка не може мати обмежений доступ (наприклад, отримання особою бюджетних коштів, державного чи комунального майна відповідно до чинного законодавства) та додає такі види:

- інформацію про структуру, принципи формування та розмір оплати праці, винагороди, додаткового блага керівника, заступника керівника юридичної особи публічного права, державного підприємства (організації), що має на меті одержання прибутку, особи, яка обіймає посаду члена виконавчого органу чи входить до складу наглядової ради господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі (територіальній громаді).

Проект № 3952 посилює прозорість державних підприємств (організацій), юридичних осіб публічного права, полегшує моніторинг діяльності таких організацій для громадянського суспільства без надмірного звітного навантаження для розпорядників інформації.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати законопроект.

Заходи державного захисту для Сил спеціальних операцій (№4186 від 02.10.2020)

Проект закону №4186 пропонує поширити дію Закону України “Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів” на Сили спеціальних операцій. Зміни дозволять користуватися державним захистом військовослужбовцям Сил спеціальних операцій та їхнім родинам. Під державним захистом мається на увазі:

- особиста охорона, охорона житла й майна;
- видавання зброї, засобів індивідуального захисту й сповіщення про небезпеку;
- установа телефонна за місцем проживання;
- використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;
- переведення на іншу роботу, направлення на навчання, заміна документів, зміна зовнішності, переселення в інше місце проживання тощо.

Висновок Юридичної сотні: підтримати законопроект.

Реформування СБУ (№ 3196-д від 26.10.2020)

Проект Закону № 3196-д (доопрацьований) пропонує замінити чинний закон щодо діяльності СБУ, прийнятий ще в 1992 році, а також внести зміни до низки інших відповідних нормативно-правових актів.

Так, відповідно до пропозицій, співробітники СБУ, яким присвоєні спеціальні звання, хоча й втрачають статус військовослужбовця, проте мають право на отримання статусу УБД, осіб з інвалідністю внаслідок війни, а їхні члени сім'ї за відповідних обставин — членів сім'ї загиблого (померлого). Такі ж статуси можуть надаватися особам, які залучені до конфіденційного співробітництва, гласним і негласним позаштатним працівникам тощо. На ветеранів СБУ також поширюються положення ЗУ “Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний захист”, на співробітників Служби безпеки України — ЗУ “Про поховання та похоронну справу” в контексті компенсації матеріальних витрат на ритуальні послуги та на спорудження надгробків. Військовослужбовці та співробітники СБУ, яким присвоєні спеціальні звання, мають право на отримання пенсії відповідно до ЗУ “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб”.

Проект акта надає визначення поняттям у контексті контррозвідувальної діяльності, визначає її суб'єктів, основні функції, повноваження, заходи, які проводяться виключно за рішенням суду, порядок проведення контррозвідувального впровадження тощо.

Однак напрям реформування СБУ, запропонований проектом 3196-д, потребує доопрацювання, оскільки він містить спірні положення, як-от: засекречування електронних декларацій службовців СБУ; нове антикорупційне повноваження, а саме виявлення необґрунтованих активів та збір доказів їхньої необґрунтованості, що дублюватиметься з функціями САП та НАБУ; допущення негласного переміщення співробітників СБУ та осіб, залучених до конфіденційного співробітництва, а також предметів (включно із зразками виробів чи

речовин) через державний кордон та митний кордон України; можливість придбання, зберігання, переміщення, реалізації вилученого з обороту чи обмеженого в цивільному обороті майна співробітниками СБУ без уточнення, з якою метою можуть здійснюватися вказані заходи тощо.

Позиція Юридичної сотні: доопрацювати.

Додаткові соціальні гарантії для військовослужбовців (Проект закону №2343 від 29.10.2019)

29.10.2019 було зареєстровано проект закону №2343 «Про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». 14.01.2020 року проект було прийнято за основу.

Законопроект пропонує розширити коло відпусток, які можна використати під час дії особливого періоду, проте не всі з них мають раціональне підґрунтя. Було б доцільно в цей період додатково надати можливість скористатися лише відпусткою для навчання, яка необхідна для здобуття вищої освіти, а також зняти обмеження щодо права чоловіків на відпустку для догляду за дитиною. В інших додаткових відпустках на сьогодні немає необхідності, навпаки, такі гарантії можуть негативно вплинути на обороноздатність армії.

Проект не містить фінансово-економічного обґрунтування, хоча деякі положення, наприклад, зміна розміру посадового окладу, потребують відповідних розрахунків.

Рекомендація Юридичної сотні: може бути прийнятий з урахуванням поправок.

На засіданні Комітету ВРУ з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (16 листопада в режимі відеоконференції) планується розгляд таких проектів.

Усунення дискримінації жінок, які є самозайнятими особами (№ 3831 від 13.07.2020)

Законопроект № 3831 розширює соціальні та трудові гарантії для матерів, які займаються підприємницькою діяльністю до досягнення їхніми дітьми трирічного віку. Проект закону пропонує доповнити ст. 20 Закону України «Про відпустки» уточненням, що надання відпустки для догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку батьку, бабі, діду чи іншим родичам, які фактично доглядають за дитиною, також може здійснюватися на підставі документа, який підтверджує, що мати дитини зареєстрована як фізична особа-підприємець.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати законопроект.

Додаткова оплачувана відпустка чоловікам у зв'язку з народженням дитини (№ 4033 від 02.09.2020)

Проект закону № 4033 має на меті наблизити трудове законодавство до принципів гендерної рівності, забезпечивши чоловіків додатковою оплачуваною відпусткою у зв'язку з народженням дитини строком 10 календарних днів. Оформити відпустку можна, подавши заяву та відповідний документ закладу охорони здоров'я, починаючи з дня пологів дружини. Роботодавець зобов'язаний об'єднати таку соціальну відпустку із щорічною на прохання працівника (незалежно від тривалості його роботи в поточному році).

Наразі вже зареєстровано два законопроекти, які також мають на меті надання відпустки у зв'язку з народженням дитини. Ідеться про проект закону № 3695 від 19.06.2020 та альтернативний до нього № 3695-1 від 02.07.2020. Ці законопроекти пропонують надавати таку відпустку до 14 днів одному з визначених членів родини (тобто не лише чоловікам).

Рекомендація Юридичної сотні: відхилити.

Компенсація з Державного бюджету України роботодавцям середнього заробітку, що зберігається за працівниками, призваними на військову службу (№ 3031 а від 27.08.2020)

Проект закону № 3031 а має на меті відновлення виплати компенсації з Державного бюджету України роботодавцям за збережений середній заробіток за працівниками, призваними на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу, мобілізованими, контрактниками під час дії особливого періоду на строк до його закінчення або до дня фактичного звільнення. Ця компенсація була скасована Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» від 24 грудня 2015 року № 911.

Законопроект може забезпечити зменшення кількості судових справ із предметом спору щодо невиплати з боку роботодавця середнього заробітку працівнику, який призваний на військову службу.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати з пропозицією доопрацювати фінансово-економічне обґрунтування.

Індексація грошових доходів (№4005 від 01.09.2020)

Проект пропонує включити до переліку грошових доходів, які підлягають індексації, страхові виплати потерпілим на виробництві (з урахуванням виплат на необхідний догляд за потерпілим) та членам їхніх сімей, а також пенсії. Передбачено зниження порогу індексації (зі 103% до 101%), що тягне за собою зміну індексації всіх видів доходів громадян.

Проект не містить фінансово-економічного обґрунтування, натомість передбачає здійснення таких виплат завдяки комплексу заходів, розроблених КМУ, і спрямованих на недопущення укривтя податків і зборів у тіньовому секторі економіки та в офшорних зонах.

Рекомендація Юридичної сотні: відхилити законопроект.

Соціальний захист осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною (№4009 від 01.09.2020)

Законопроект пропонує замінити розмір надбавки до пенсії або щомісячного довічного грошового утримання чи державної соціальної допомоги для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, з 70% прожиткового мінімуму для осіб, що втратили працездатність на 70% фактичного прожиткового мінімуму. Пропонується також зміна виплати членам сім'ї такої особи у випадку її смерті (з 5 прожиткових мінімумів до 5 фактичних прожиткових мінімумів) на одну особу. Фінансово-економічного обґрунтування законопроект не пропонує.

Довідково: прожитковий мінімум є статистичною величиною та не закладається до бюджетного законодавства.

Законопроект також пропонує забезпечити надання всіх пільг, передбачених ЗУ "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" від 22 жовтня 1993 року № 3551-XII, незалежно від рівня середньомісячного сукупного доходу сім'ї. Це відповідає рішенням Конституційного Суду України № 12-р/2018 від 18 грудня 2018 року.

Рекомендація Юридичної сотні: підтримати законопроект у частині надання пільг особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною без урахування розміру середньомісячного сукупного доходу сім'ї.